

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

✓ จากการศึกษาพบว่า ได้มีผู้ให้ความหมายของการสอนไว้ต่างกันดังต่อไปนี้
คาร์เตอร์ วี กูด¹ (Carter V. Good) "การสอนหมายถึงการจัดกิจกรรม
การสอนของอาจารย์ ซึ่งรวมถึงแต่ การวางแผน การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับ
สภาพการณ์ การควบคุมปฏิกริยาต่าง ๆ ของอาจารย์และนิสิต การตัดสินใจ การวัดผล
และการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นกว่าเดิม"

✗ เจมส์ แอล มูร์เซล² (James L. Mursell) "การสอนคือการจัดระบบของ
การเรียนเพื่อให้ได้ผลการเรียนที่แท้จริง"

✓ คิมเบิล ไวลส์³ (Kimble Wiles) "การสอนคือการช่วยเหลือแนะนำการ
ให้ความรู้และการทำงานร่วมกับนิสิต เพื่อให้นิสิตเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ หน้าที่สำคัญ
ของอาจารย์คือช่วยนิสิตในการวางแผนทำงาน และวัดผลงานร่วมกับนิสิตโดยวิธีการทาง
วิทยาศาสตร์"

¹Carter V. Good (ed.), Dictionary of Education (3d ed.;
New York: McGraw-Hill, 1973), p. 588.

²James L. Mursell, Successful Teaching (2d ed.; New York:
McGraw-Hill, 1954), pp. 19-22.

³Kimble Wiles and John T. Lovell, Supervision for Better
School (4th ed.; New Jersey: Prentice-Hall, 1975), p. 10.

จอร์จ เจ มัวลี¹ (George J. Mouly) "การสอนเป็นการเสนอวิธีเพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการซึ่งครูจะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการกระตุ้น แนะนำและช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดมุ่งหมายใค้กายและเร็วขึ้น"

โทมัส เอ็ม ริค² (Thomas M. Risk) "การสอนคือการชี้ทางแนะนำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้"

✕ สุมิตร คุณานุกร³ "การสอนคือการที่บุคคลผู้หนึ่งนำเอาความรู้สึกนึกคิดและชีวิตของตนเองมาเผยให้บุคคลอีกผู้หนึ่งทราบ เพื่อให้ผู้เรียนได้พิจารณาและเลือกสรรเอาคุณสมบัติ ทักษะ และค่านิยมที่จับใจมายึดถือเป็นของตนเองและปฏิบัติตาม"

เกษม สุกหอม⁴ "การสอนคือการสร้างสถานการณ์จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นในฝ่ายผู้เรียน"

✕ ชัยพร วิชชาวุธ⁵ "การสอนเปรียบเสมือนกระบวนการที่เปลี่ยนสภาพบุคคลจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่ง"

¹George J. Mouly, Psychology for Effective Teaching, (3d ed.; New York: Holt, 1973), pp. 12-13.

²Thomas M. Risk, Principles and Practices of Teaching (3d ed.; New York: American Book Company, 1958), p. 6.

³สุมิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2518), หน้า 135.

⁴เกษม สุกหอม และบำรุง กัสต์เจริญ, มัธยมศึกษา (พิษณุโลก: วิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก, 2516), หน้า 216.

⁵ชัยพร วิชชาวุธ, "การสอนในระดับอุดมศึกษา" คู่มืออาจารย์เรื่องการสอนและการวัดผลการศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 7.

✓ ละเมียด ลิมอักษร¹ "การสอนหมายถึงวิธีหรือกระบวนการต่าง ๆ ของครู ควบความมุ่งหมายที่จะให้นักเรียนได้รับรู้และเข้าใจสิ่งที่ครูสอน"

✓ ชม ภูมิภาค² "การสอนคือการกระทำของผู้สอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลตาม ความมุ่งหมายที่การศึกษาวางไว้ วิธีดำเนินการสอนย่อมแตกต่างกันไปแล้วแต่ความ มุ่งหมายเพื่อที่จะให้เกิดอะไรในตัวผู้เรียน"

✓ จากความหมายของการสอนจะเห็นว่า การสอนเป็นกิจกรรมของผู้สอนเพื่อให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าหากใช้หลักสูตรเดียวกัน ผู้เรียน กลุ่มเดียวกัน ประสิทธิภาพการสอนจะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของผู้สอน กิจกรรมของ ผู้สอน และสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับครูสอน

✓ คาร์เตอร์ วี กูด³ (Carter V. Good) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพ การสอนไว้ว่า ประสิทธิภาพการสอนหมายถึงการใช้แผนการสอนหรือวิธีการสอนซึ่งทำ ให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ

ได้มีรายงานการวิจัยตลอดจนข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ การสอนดังต่อไปนี้

✓ อูเทนเนล บี สมิท⁴ (Othanel B. Smith) ได้รวบรวมสิ่งที่มีความสัมพันธ์ กับประสิทธิภาพการสอนได้ 5 อย่าง คือ ทศนคติของผู้สอนที่มีต่อผู้เรียน พฤติกรรม ของครู ๑

¹ ละเมียด ลิมอักษร และเชื้อ สาริมาณ, หลักการสอน (พระนคร: องค์การฯ ของครูสภา, 2505), หน้า 22.

² ชม ภูมิภาค, จิตวิทยาการเรียนการสอน (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนา-พานิช, 2516), หน้า 155.

³ Good, op. cit., p. 589.

⁴ Othanel B. Smith (ed.), Research in Teacher Education : A Symposium (New Jersey: Prentice-Hall, 1971), pp. 46-108.

การสอน ความกระตือรือร้น ความยืดหยุ่น และคุณสมบัติของผู้สอน

✓ เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สอน ได้มีผู้ทำการวิจัยทั้งในและต่างประเทศดังนี้

✓ แฟรงค์ คัมบลิว ฮาร์ท¹ (Frank W. Hart : 1934) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนปีสุดท้ายของ Ten Thousand High School เกี่ยวกับครูและการสอนของครูได้ผลดังนี้คือ ครูที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

✓ 1. มีความสามารถที่จะชักจูงให้นักเรียนเกิดความสนใจในวิชาที่ตนสอน มีความฉลาดหลักแหลม มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีอารมณ์ขันและมีความสามารถในการที่จะกระตุ้นให้นักเรียนคิด

✓ 2. ครูต้องสนใจในตัวนักเรียน ให้ความร่วมมือกับนักเรียนและเป็นผู้นำการคบหาสมาคม และมีความเห็นอกเห็นใจนักเรียน

✓ 3. มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์และให้ความนับถือในความคิดเห็นของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถกเถียงปัญหา

✓ พงษ์ สาริกบุตร² ได้สำรวจคุณสมบัติของอาจารย์ในอุดมคติของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นสูงสุด พบว่า

✓ คุณสมบัติของอาจารย์ที่นิสิตคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์และการบัญชี และคณะรัฐศาสตร์ เห็นว่าสำคัญที่สุดคือ

1. รู้เนื้อหาวิชาการอย่างถ่องแท้

¹ Frank W. Hart, Teacher and Teaching by Ten Thousand High School Seniors (New York: Macmillan, 1954), p. 218.

² พงษ์ สาริกบุตร, "การสำรวจคุณสมบัติของอาจารย์ในอุดมคติของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นสูงสุด" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509), หน้า 30.

2. มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้
3. ให้คะแนนอย่างยุติธรรม
4. เป็นผู้สนใจเสาะแสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ
5. เข้าใจหลักสูตรดี

โทมัส เอ็ม ริค¹ (Thomas M. Risk) กล่าวว่า ครูที่ประสบผลสำเร็จในการสอนต้องมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา รู้ประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้เข้าถึงผู้เรียน และควรทราบวิธีการจัดและให้ประสบการณ์ตรง การใช้เทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพ ใช้ใ้คงายและสะดวก

กิลเบิร์ต ไฮท์² (Gilbert Highet) กล่าวว่า ครูที่ดีควรจะรู้เนื้อหาวิชาเกี่ยวกับตัวเด็กและอะไ้อื่น ๆ มากกว่านั้น ครูต้องเป็นคนที่มีความสนใจที่กว้างขวาง และเป็นคนคล่องแคล่ว สนใจทุกอย่างรอบตัว เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการสอน ยิ่งครูในวิทยาลัยต้องมองมากคิดมากและเข้าใจคนในสังคมที่อาศัยอยู่ ครูที่ดีควรเป็นคนที่มีความมั่นใจว่าเริง ซึ่งจะช่วยให้เป็นเครื่องมือใช้ควบคุมห้องเรียนได้ และครูที่ดีควรเป็นคนที่ตัดสินใจแน่นอน

พอล วิทธี³ (Paul Withy) พบว่า บุคลิกภาพของครูที่ดีในสายตาของนักเรียนคือ ให้ความร่วมมือ มีความเป็นประชาธิปไตย มีความกรุณา เอาใจใส่ต่อ

¹Risk, op. cit., p. 11.

²Gilbert Highet, "The Teacher," Teaching (Boston: Houghton Mifflin, 1969), p. 77.

³Paul Withy, "An Analysis of the Personality Traits of Effective Teacher," Journal of Educational Research, 27 (May 1968), 662-668.

ทุกคน มีความอดทน มีกิริยามารยาทดี มีความยุติธรรม มีอารมณ์ขัน อารมณ์ดี

X วิลเลียม เอ. เยียร์เกอร์¹ (William A. Yeager) พบว่า ครูที่มีความคิดสร้างสรรค์ คือครูที่ฉลาดและประสบผลสำเร็จ

X เดวิด จี. ไรอันส์² (David G. Rayans) พบว่า ครูที่ดีคือครูที่สามารถควบคุมอารมณ์ เข้าสังคมได้ มีความอดทน มีความรับผิดชอบ มีความมั่นคงสม่ำเสมอ มีความเป็นกันเองกับนักเรียน สนใจความเดือดร้อนของนักเรียน ปรับปรุงวิธีสอนให้ดีขึ้น หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

✓ มันทนา ปิยะมาดา³ พบลักษณะของครูที่ดีมี 9 ประการ คือ ส่งเสริมยกย่องชมเชยนักเรียน เมตตากรุณา มีการสอนดี ให้คำปรึกษาหารือแก่นักเรียน มีเหตุผล เป็นประชาธิปไตย มีความยุติธรรม ซื่อตรง อุปการะนักเรียนมีความสัมพันธ์อันดีแก่นักเรียน

X ยอร์จ จี. มัวลี⁴ (George J. Mouly) กล่าวว่า ครูจะต้องเป็นบุคคลที่มีเสียงและบุคลิกดี เข้าใจและสนใจธรรมชาติของเด็ก ตลอดจนมีเทคนิคในการจะให้นือหาวิชาแก่เด็ก

¹William A. Yeager, Administration and the Teacher (New York: Harper and Brother, 1954), p. 200.

²David G. Rayans, Characteristics of Teacher (Manasha: George Banta, 1960), p. 82.

³มันทนา ปิยะมาดา, "การสำรวจคุณลักษณะของครูในจังหวัดพระนคร ชนบุรี" (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515), หน้า 98.

⁴Mouly, op. cit., pp. 14-15.

✕ "ครูจะต้องคุ้นเคยกับหลักจิตวิทยาและทดลองแล้วในการที่จะใช้คุณสมบัติที่เขามีอยู่คือ อารมณ์คงที่ อารมณ์ดี ทศนคติที่ดี เป็นประชาธิปไตย มีความอดทน มีอารมณ์ขัน มีความยุติธรรมกับนักเรียน และมีเหตุผลง่าย ๆ ในการอธิบาย ตลอดจนมีความซื่อสัตย์ และอุทิศตัวและสนใจที่จะพัฒนาตัวเอง"¹

เจมส์ แอล มูลเซล² (James L. Mursell) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติและบทบาทของครูว่า ครูคือผู้จัดระบบเพื่อให้การเรียนของเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประสิทธิภาพของครูจะขึ้นอยู่กับ

1. เป็นผู้ที่มีประชาธิปไตยที่ยึดความจริง และจิตวิทยาในการดำเนินการสอน
 2. ครูที่ดีจะช่วยกลุ่มผู้เรียนใหม่มองเห็นจุดมุ่งหมายที่ร่วมกันของกลุ่ม
 3. ครูที่ดีจะเป็นตัวแทนและแจกแจงความรับผิดชอบให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้
- ✓ การที่จะสอนให้ดีขึ้นนั้น มูลเซล³ กล่าวว่า จะต้องทำดังนี้

1. พยายามเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนให้เป็นไปในทางที่ดี
2. พยายามหาวิธีสอนซึ่งมีความหมายมากที่สุดในการ เสนอบทเรียนควบคู่ไปกับการให้งาน การให้คำปรึกษา และดูพื้นฐานการเรียนของเด็กไปด้วย

✕ ชมเพลิน จันทร์เรืองเพ็ญ สมคิด แก้วสนธิ และทองอินทร์ วงศ์โสธร⁴ ได้ทดสอบความคิดเห็นของนักศึกษาปริญญาโท 2 กลุ่ม ที่เรียนวิชาสถิติประยุกต์ในเรื่อง

¹ Ibid., p. 16.

² Mursell, op. cit., pp. 19-22.

³ Ibid., p. 26.

⁴ ชมเพลิน จันทร์เรืองเพ็ญ สมคิด แก้วสนธิ และทองอินทร์ วงศ์โสธร, "การสอนแบบต่าง ๆ ในระดับอุดมศึกษา," ครุศาสตร์, 6(1) (พฤษภาคม-มิถุนายน, 2519), 39-50.

ลักษณะของผู้สอนตามความคิดของผู้เรียน ปรากฏว่าลักษณะที่สำคัญที่สุดที่ทั้งสองกลุ่มต้องการที่จะเห็นคือ การให้คำอธิบายที่ชัดเจน การเข้าใจถึงความรู้สึกและปัญหาของนิสิต การมีความรอบรู้ในวิชา การเสนอทฤษฎีอย่างเป็นระเบียบ และการเตรียมการสอนอย่างดีเสมอ

* ปิ่นวดี จิรานรานุกรักษ์¹ ได้ศึกษาการใช้พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยใช้แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการสอนทั่วไป ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ช่วง กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ 112 คน โดยนิสิตประสานมิตรที่เรียนกับอาจารย์จำนวน 950 คน จากการสำรวจความคิดเห็นของนิสิตพบว่า ในภาควิชาแขนงสังคมศาสตร์ นิสิตส่วนใหญ่ต้องการให้อาจารย์ใช้วิธีสอนแบบกำหนดปัญหาขึ้นแล้วช่วยกันวิเคราะห์และแก้ปัญหาที่นั้น และวิธีสอนของอาจารย์พบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ในทุก ๆ ภาควิชาใช้วิธีสอนแบบบรรยายโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมช่วยในการอภิปรายมากที่สุด

ปราณี สนิทวงศ์² กล่าวว่า "ครูบางคนมีความรู้สูงแต่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนให้เข้าใจได้ ฉะนั้นครูที่ตีมีความสำเร็จในการสอนจะต้องรู้จักวิธีสอนแบบต่าง ๆ และสามารถสอนให้นักเรียนได้แจ่มแจ้งด้วย"

¹ปิ่นวดี จิรานรานุกรักษ์, "ศึกษาพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร" (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519), หน้า 101.

²ม.ล. ปราณี สนิทวงศ์, "บรรยายหลักการสอน," จันทร์เกษม, 10(เมษายน-พฤษภาคม, 2515), 24-56.

~~1~~ แสงอรุณ โปรงชูระ¹ ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนวิชาสังคมศึกษาในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนและห้องเรียนธรรมดา ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ การศึกษา ณ วิทยาลัยครูชนบุรี จำนวนกลุ่มละ 30 คน แล้วทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาของทั้งสองกลุ่มมาเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่า z ซึ่งผลปรากฏว่า สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนจากห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนซึ่งเรียนจากสื่อการสอนในรูปแบบของชุดการสอนไม่แตกต่างจากการสอนแบบธรรมดาที่ใช้สื่อการสอนสามัญที่ระดับความมีนัยสำคัญที่ .05 แต่การเรียนจากห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนทำให้นักศึกษาจำเนื้อหาได้ยาวนานกว่าผู้ที่เรียนจากห้องเรียนแบบธรรมดา

~~2~~ สุภาเพ็ญ จริยะเศรษฐ² ได้ทำการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาซึ่งได้รับการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบสอบและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 70 คน ซึ่งได้รับการทดสอบความแตกต่างด้วยค่า t ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 จากนั้นกลุ่มทดลองได้รับการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบสอบและกลุ่มควบคุมได้รับการสอนวิทยาศาสตร์แบบบรรยายเป็นระยะเวลาประมาณ 5 เดือน นำแบบวัดทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ชุดเดิมไปให้นักเรียนสองกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง หา \bar{x} ของคะแนนทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ แล้วทดสอบผลต่างของมัชฌิมเลขคณิตของคะแนนทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ด้วยค่าที่ผลวิจัยพบว่า

¹แสงอรุณ โปรงชูระ, "ประสิทธิภาพการสอนวิชาสังคมศึกษาในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนและห้องเรียนแบบธรรมดา ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2507)(พิมพ์ครั้งที่), หน้า 70.

²สุภาเพ็ญ จริยะเศรษฐ, "การเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาซึ่งได้รับการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบสอบ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 43.

1. หลังจากกลุ่มทดลองได้รับการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบสอบและกลุ่มควบคุมได้รับการสอนวิทยาศาสตร์แบบบรรยายแล้ว กลุ่มทดลองมีทัศนคติทางวิทยาศาสตร์สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2. นักเรียนกลุ่มทดลองมีทัศนคติทางวิทยาศาสตร์สูงกว่าเมื่อยังไม่ได้รับการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบสอบ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. นักเรียนกลุ่มควบคุมมีทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกันเมื่อยังไม่ได้รับการสอนวิทยาศาสตร์แบบบรรยาย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากงานวิจัยทั้งสองไม่ได้แสดงว่าวิธีสอนใดดีที่สุด เพราะวิธีสอนแต่ละชนิดย่อมมีทั้งผลดีและผลเสีย เราจะใช้วิธีใดในการสอนนั้น เราควรคำนึงถึงเนื้อหาวิชา ความมุ่งหมายที่เป็นพฤติกรรม ตลอดจนขนาดของห้องเรียน เพราะว่าวิธีสอนที่นำมาใช้ต้องสนองให้ความมุ่งหมายสัมฤทธิ์ผลตามที่วางไว้

เกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนที่เกิดจากอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา วิจิตร ศรีสะอ้าน² ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า

๔/ ควรจะได้มีการนำเอาเทคโนโลยีและวัสดุอุปกรณ์ใหม่ ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอนด้วย เช่น โทรทัศน์เพื่อการศึกษา เครื่องช่วยการสอน (Teaching Machine) และบทเรียนสำเร็จรูป (Programmed Instruction) เป็นต้น การใช้สื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์เพื่อการศึกษา นั้น ครั้งหนึ่งเคยคิดว่าเป็นของฟุ่มเฟือย แต่ปัจจุบันได้มีการยอมรับโดยทั่วไปแล้วว่าของเหล่านี้เป็นสื่อการสอน (Instructional Media) ที่มีประสิทธิภาพสูงที่สามารถช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดีขึ้น

002667

¹พัฒน์ น้อยแสงศรี, "ระเบียบการสอนทั่วไป," มิตรกฎ, 15 (กุมภาพันธ์, 2518), 26-28.

²วิจิตร ศรีสะอ้าน, "สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการทางการศึกษาของประเทศไทย," ศูนย์ศึกษา, 5 (พฤษภาคม, 2512), 18.

X คณะนิสิตปริญญาโท แผนกวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย¹ ได้เสนอการแก้ปัญหาเรื่องประสิทธิภาพการสอนและการขาดแคลนครูนั้น เราควรนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน ยิ่งไปกว่านั้นยังให้ขอคิดว่า

1. ควรมีผู้เชี่ยวชาญสำหรับจะคิดประดิษฐ์อุปกรณ์และวิธีสอนใหม่ ๆ ทางการศึกษาโดยเฉพาะ

2. การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษานั้นมีประโยชน์มาก แต่ค่าใช้จ่ายสำหรับบางอย่างอาจจะสูง เช่นการใช้วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น แต่เราอาจจะใช้พวกวัสดุหรือเอกสารที่มีราคาไม่สูงมากนัก เช่นตำราเรียน (Programmed Texts) เป็นต้น

X วิเชียร นิตยะกุล² (2513) ได้ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทุกคน ต่อการใช้เครื่องมือและวัสดุทัศนศึกษณ์ พบว่า อาจารย์ทุกคนเห็นว่าการทัศนศึกษณ์ช่วยการบรรยายได้ผลดี คณะศึกษาศาสตร์เห็นว่า ช่วยการบรรยายได้ผลดีมีจำนวนมากที่สุด คณะสังคมศาสตร์มีความเห็นว่า เครื่องมือและวัสดุทัศนศึกษณ์มีความสำคัญต่อการบรรยายจะขาดเสียมิได้จำนวนมากที่สุด คณะศึกษาศาสตร์ใช้แผนภูมิมากที่สุด ส่วนสไลด์ขนาด 2 x 2 และเครื่องฉายภาพ แผนภาพ หุ่นจำลอง และเครื่องขยายเสียง ต้องการอันดับรองลงไป คณะสังคมศาสตร์ต้องการแผนภูมิมากที่สุด และไม่จำเป็นต้องใช้ฟิล์มดูฟ เครื่องรับโทรทัศน์ และโทรทัศน์วงจรปิด และคณะต่าง ๆ จำเป็นต้องใช้กระจกภาพขนาด 3 $\frac{3}{4}$ " x 4" น้อยที่สุด

¹คณะนิสิตปริญญาโท แผนกวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "วิกฤตการณ์ทางการศึกษาไทย," รายงานการสัมมนาบริหารการศึกษานปี 2512 (อัครสำเนา), หน้า 87-88.

²วิเชียร นิตยะกุล, "ศูนย์ทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัยโครงการจัดตั้งศูนย์ทัศนศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับจิต แผนกวิชาทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513) (พิมพ์ดีด), หน้า 75.

✓ วิจัย งามแสง¹ (2511) ได้ศึกษาคุณค่าของการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ประกอบการสอนในโรงเรียนและวิทยาลัยตามโครงการ เงินกู้เพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษา พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผลการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ประกอบการสอนทำให้นักเรียนนักศึกษาเกิดความพอใจ สนใจและเข้าใจบทเรียน คือร้อยละ 79.47 ช่วยการสอนในชั่วโมงนั้นได้ผลดีเป็นอันมาก ร้อยละ 69.70 ทำให้อธิบายบทเรียนง่ายขึ้น ร้อยละ 62.08 ครูเห็นว่า การใช้และไม่ใช้สื่อทัศนูปกรณ์ ผลการเรียนของนักเรียนเท่ากันมีเพียงร้อยละ 2.31

✓ ละเมียด ลิมฮักขร² ได้กล่าวว่า การพิจารณากำหนดเกี่ยวกับหลักการสอนทั่วไปไว้ว่า สิ่งหนึ่งที่จะได้รับการพิจารณาก็คือ สภาพการเรียนการสอนซึ่งได้แก่ อาคารเรียนและห้องเรียนที่มีสภาพถูกสุขลักษณะ หลักสูตรที่มีลักษณะยืดหยุ่นไปตามความเหมาะสมและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น อุปกรณ์การสอนซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ สนุกสนานในการเรียน และให้ประสบการณ์ตรงแก่นักเรียนโดยแท้จริง

เออเนส อาร์ ฮิลการ์ด³ (Ernest R. Hilgard) ได้กล่าวว่า ขนาดของห้องเรียน การอภิปราย การบรรยาย การใช้อุปกรณ์การสอน จะให้ประสิทธิภาพการสอนที่ต่างกันไป แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็จะขึ้นอยู่กับผู้เรียน และจุดมุ่งหมายของการสอนด้วย

¹ วิจัย งามแสง, "การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ในโรงเรียนและวิทยาลัยตามโครงการเงินกู้เพื่อการพัฒนาอาชีวศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512) (พิมพ์ครั้งที่ 1), หน้า 70.

² ละเมียด ลิมฮักขร, เรื่องเดิม, หน้า 1-7.

³ Ernest R. Hilgard, "The Human Dimension in Teaching," Teaching (Boston: Houghton Mifflin Company, 1969), p. 265.

พจนัน น้อยแสงศรี¹ กล่าวถึงประสิทธิภาพของการเรียนการสอนไว้ว่า เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากที่สุด ครูควรจะปฏิบัติดังนี้

1. วางจุดมุ่งหมายในการสอนไว้ว่า เมื่อสอนวิชานั้นไปแล้วต้องการให้เกิดอะไร หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปอย่างไรบ้าง
2. สำรวจตรวจสอบก่อนสอน เพื่อทราบพื้นฐานอันเป็นสิ่งจำเป็น เช่นทักษะความรู้ในเนื้อหาวิชา ทักษะคติ
3. ทำการสอนโดยใช้วิธีสอน อุปกรณ์การสอน และประสบการณ์ที่ครูคิดว่าจะก่อให้เกิดผลสำเร็จ
4. ประเมินผล

โฮเวิร์ด อาร์ ไคท์ และเจนส์ ซี แฮนเสน² (Howard R. Kight and Janes C. Hansen) ได้สรุปเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนไว้ว่า

สภาพการเรียนการสอนที่ดีนั้นไม่ใช่เพียงแต่ว่าครูจะมีวิธีสอนและเตรียมการสอนดี มีอุปกรณ์การสอนครบถ้วน ลักษณะและขนาดของห้องเรียนเหมาะสมและครูเอาใจใส่ต่อการทำงานของนักเรียนเท่านั้น ครูควรทราบความต้องการทางใจของนักเรียนด้วย เพราะความเข้าใจเรื่องนี้เป็นส่วนสำคัญมากส่วนหนึ่ง ในการที่จะช่วยปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้นนั้น หากครูไม่คำนึงถึงความต้องการของนักเรียน สนใจเฉพาะเรื่องที่ต้องสอนอย่างเดียวจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนและทำให้การเรียนไม่ดีเท่าที่ควร แต่ถาครูทราบความต้องการของนักเรียนและพยายามสนองความ

¹พจนัน น้อยแสงศรี, เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

²Howard R. Kight and Janes C. Hansen, "The Relation of Students' Needs to their Perceptions of a High School Environment," The Journal of Educational Research, 61 (2)(October, 1967), pp. 51-52.

ต้องการเหล่านั้นแล้ว นอกจากจะช่วยให้ครูเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมแล้วยังทำให้นักเรียนชื่นชมครูและมีกำลังใจในการเรียน และเป็นการช่วยส่งเสริมสภาพการเรียนการสอนได้อย่างดีอีกด้วย

ริชาร์ด แอล โอเบอร์ และ เออร์เนสต์ แอล เบนท์เลย์¹ (Richard L. Ober and Ernest L. Bentley) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของครูที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดีขึ้นมีดังนี้

ครูมีหน้าที่ที่สำคัญที่สุดในขบวนการเรียนการสอน 2 อย่าง คือ

1. จัดระเบียบและความคุมการเรียนในห้องจะนำไปสู่ผลการเรียนที่ต้องการ
2. สร้างบรรยากาศในการเรียนให้เป็นไปในทางที่ดี ซึ่งผู้เรียนจะมีความอบอุ่น สบาย และการเรียนการสอนจะเป็นไปได้อย่างง่าย

การที่ครูจะทราบความต้องการทางใจของผู้เรียนและสร้างบรรยากาศในการเรียนให้เป็นไปในทางที่ดี ครูจะต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับเด็ก มีทัศนคติที่ดีต่อเด็ก เพราะทัศนคติหมายถึงท่าทีความรู้สึกของคนซึ่งเป็นอำนาจหรือแรงขับอย่างหนึ่งที่แฝงอยู่ในจิตใจของมนุษย์และพร้อมที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง² หรือทัศนคติคือการเอนเอียงทางความคิด ความรู้สึก การรับรู้และแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ถ้าครูมีทัศนคติที่ดีต่อเด็ก ครูก็จะหวังดีและต้องการให้เด็กประสบผลสำเร็จในการเรียน เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Richard L. Ober and Ernest L. Bentley, Systematic Observation of Teaching (New Jersey: Printice-Hall, 1971), pp. 3-4.

²กรมวิสามัญศึกษา, ประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการศึกษา (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2499), หน้า 16.

ระจิต ตรีพุทธรัตน์¹ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของนิสิตวิทยาลัย
 วิชาการศึกษา ปทุมวัน กับการรับรู้ที่มีต่ออาจารย์ผู้สอน พบว่า ความต้องการของนิสิตชาย
 ด้านสัมฤทธิผลสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 กับการรับรู้อาจารย์เรื่องความสนใจ
 วิชาที่สอนและความยุติธรรมในการให้คะแนน สำหรับนิสิตหญิงต้องการอย่างเดียวกัน
 สัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 กับการรับรู้เรื่องความสนใจวิชาที่สอนของอาจารย์

ความต้องการของนิสิตชายด้านความอดทนสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05,
 .01 กับการรับรู้เรื่องความเห็นอกเห็นใจนิสิต วิธีสอนของอาจารย์และการกระตุ้นให้
 นิสิตแสวงหาความรู้ตามลำดับ

สุขุมาลัย ชลศึกษา² ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติและความสนใจของนิสิตต่ออาจารย์
 โดยใช้ประชากรคือนิสิตจุฬาฯ 7 คณะ และนิสิตแพทย์บางส่วน ปรากฏว่านิสิตมีความ
 เห็นตรงกันว่า ลักษณะอาจารย์ที่ดีที่สุดนั้นต้องสนใจและเข้าใจนิสิตเป็นอันดับแรก และ
 เห็นว่ารูปร่างและลักษณะของอาจารย์สำคัญน้อยที่สุด อาจารย์ที่ดีต้องสนใจในการสอน
 และเตรียมตัวมาอย่างดีที่สุดที่จะสอน เป็นกันเองกับนิสิต รักและสนใจอาชีพครู วิธีสอนของ
 อาจารย์ตลอดจนตัวอาจารย์ควรได้รับการปรับปรุงให้ดีกว่าที่เป็นอยู่

จากงานวิจัยทั้งสองเห็นว่า ผู้สอนที่ดีจะต้องมีทัศนคติที่ดีและมีความสัมพันธ์อันดี
 กับผู้เรียนควยจึงจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพดี ชม ภูมิภาค³ ได้กล่าวว่า อุปสรรคที่

¹ระจิต ตรีพุทธรัตน์, "ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของนิสิตวิทยาลัย
 วิชาการศึกษา ปทุมวัน กับการรับรู้ที่มีต่ออาจารย์ผู้สอน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
 แผนกวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510) (พิมพ์คึก)
 หน้า 30.

²สุขุมาลัย ชลศึกษา, "ทัศนคติและความสนใจของนักศึกษาต่อครูและวิธีสอนของครู"
 (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2505),
 หน้า 32.

³ชม ภูมิภาค, เรื่องเกม, หน้า 157.

X สำคัญที่สุดในบรรดาอุปสรรคที่มีต่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพของครูก็คือทัศนคติของครูนั้น
คือทัศนคติของครูที่มีต่อผู้บริหาร คือนักเรียน และต่อตัวเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูหมด
ความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่นับใจว่าจะสามารถปฏิบัติการสอนได้

ขอคิดเห็นทั้งหมดและงานวิจัยที่กล่าวมาเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยคิดว่าตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
ของกับประสิทธิภาพการสอนมี 6 องค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1. ลักษณะบุคลิกภาพของผู้สอน *
2. วิธีสอน *
3. อุปกรณ์การสอน
4. บรรยากาศในชั้นเรียน
5. ทัศนคติของผู้สอนที่มีต่อผู้เรียน *
6. ทัศนคติของผู้สอนที่มีต่อวิชาที่สอน *

✓ (งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง)

7 ค.ศ. 1964 โรเบิร์ต แอล ไอแซคสัน และคณะ¹ (Robert L. Issacson and others) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับมิติของการประเมินผลการสอนโดยสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนโดยรวบรวมข้อความจาก Teacher Behavior Description Inventory ซึ่งได้รับการปรับปรุงโดยกิบ (Gibb) และจากการประเมินผลการสอนของนักศึกษาแผนกจิตวิทยาของมหาวิทยาลัยไอโฮโอ และของมหาวิทยาลัยมินเนโซตา (Student Report on Classroom Teaching, Form B)

¹ Robert L. Issacson and Others, "Dimensions of Student Evaluation of Teaching," Journal of Educational Psychology, 55
6, (1964), 344 - 351.

ได้ขอกระทรวง 145 ขอให้นักศึกษาที่เรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษาศึกษาของมหาวิทยาลัยมิชิแกน จำนวน 300 คน ประเมินการเกิดขึ้นของพฤติกรรมการสอนว่าบ่อยครั้งหรือไม่เกิดขึ้นเลย โดยใช้มาตราส่วน 5 ช่วง นำผลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์หัตถ์ประกอบโดยสะกัคหัตถ์ประกอบแบบหัตถ์ประกอบสำคัญ และหมุนแกนหัตถ์ประกอบแบบออโรโคโนด ได้หัตถ์ประกอบ 7 หัตถ์ประกอบ และมีหัตถ์แปรเพียง 46 หัตถ์แปร ไอแซคสัน (Issacson) ได้นำข้อกระทรวง 46 ข้อ ที่ได้จากการวิเคราะห์หัตถ์ประกอบไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เรียนวิชาจิตวิทยาทั่วไปในภาคเรียนฤดูใบไม้ร่วง จำนวน 691 คน ในภาคเรียนฤดูใบไม้ผลิ 569 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หัตถ์ประกอบโดยวิธีเคิมได้หัตถ์ประกอบ 6 หัตถ์ ดังต่อไปนี้

1. ทักษะ (Skill) เป็นทักษะในการสอนมีหัตถ์แปร 17 หัตถ์แปร ได้แก่ อาจารย์ใช้อุปกรณ์การสอนเพื่อให้ผู้เรียนสนใจ อาจารย์เร้าให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น
2. การทำงานมากเกินไป (Overload) มีหัตถ์แปร 3 หัตถ์ คือ อาจารย์ให้งานที่ยากในการอ่าน อาจารย์ให้งานที่ยากแก่การทำ อาจารย์ให้งานอ่านมากเกินไป
3. โครงสร้าง (Structure) มีหัตถ์แปร 4 หัตถ์ คือ อาจารย์ให้รายละเอียดว่าควรจะทำอะไรและทำอย่างไร ติดตามทุก ๆ เรื่องอย่างใกล้ชิด ทำงานทุกอย่างตามแผนงานที่วางไว้ วางแผนกิจกรรมการสอนแต่ละช่วงอย่างละเอียด
4. การให้ข้อคิด (Feedback) มีหัตถ์แปร 3 หัตถ์ คือ อาจารย์ชมเชยเมื่อผู้เรียนทำงานดี อาจารย์ยกย่องผู้เรียนต่อหน้าผู้อื่น อาจารย์วิจารณ์งานที่ไม่ดีของผู้เรียน ซึ่งแต่เคิมหัตถ์ประกอบนี้ในการวิเคราะห์หัตถ์ประกอบครั้งที่ 1 เรียกว่าความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต
5. กริยาต่อกันระหว่างกลุ่ม (Group interaction) มีหัตถ์แปร 4 หัตถ์ คือ ผู้เรียนมีความเป็นมิตร ผู้สอนให้เสรีภาพในการแสดงความคิด ผู้เรียนมีความเห็นคล่องตามความคิดของเพื่อนและอาจารย์ โดยใช้ความคิดของตัวเอง คัดสินใจไม่ใช้ความเกรงใจ และมีการแสดงความคิดเห็นบ่อย ๆ
6. ความคุ้นเคย (Rapport) มีหัตถ์แปร 3 หัตถ์ คืออาจารย์ฟังว่าสมาชิกใน

ห้องเรียนพูดคุยอะไร, มีการยืดหยุ่นการสอน, อธิบายเหตุผลในการใช้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่ง
ตัวประกอบนี้มีความคล้ายคลึงกับตัวประกอบกิจกรรมอันเป็นประชาธิปไตยของกิบ

ค.ศ. 1966 แมกซิน เกท และ ซี คัมบิวด์ เบอ เนท¹ (Maxine Gates and
C.W. Burnett) ได้ทำการศึกษาลักษณะของอาจารย์ที่นิสิตชอบมากที่สุด โดยใช้
กลุ่มตัวอย่างประชากร 30 คน เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี 15 คน เป็นนิสิตชาย 5 คน
นิสิตหญิง 10 คน นิสิตระดับปริญญาโท 15 คน เป็นนิสิตชาย 3 คน นิสิตหญิง 12 คน
ของวิทยาลัยการศึกษาของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ ให้จัดเรียงข้อความซึ่งเกี่ยวกับลักษณะ
ของอาจารย์ 50 ข้อความ โดยกลุ่มตัวอย่างจะต้องเรียงจากลักษณะที่ตัวเองชอบมากที่สุด
สุด โดยที่จะต้องพยายามนึกถึงลักษณะของอาจารย์โดยส่วนรวมไม่ใช่ถึงอาจารย์คนใด
คนหนึ่ง ผลปรากฏว่า ลักษณะของอาจารย์ที่นิสิตปริญญาตรีและนิสิตปริญญาโทชอบแตก
ต่างกันดังนี้

ลักษณะของอาจารย์ที่นิสิตปริญญาโทชอบมากที่สุดคือ ลักษณะบุคลิกภาพของ
อาจารย์ โดยเฉพาะคุณสมบัติในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนของนิสิต นอกจากนั้น
เกี่ยวกับด้านเทคนิคการสอนอาจารย์จะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการอภิปราย,
โต้แย้งปัญหาแก่นิสิต มีการนำเอาอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ มาช่วยในการเรียนการสอน
น่าสนใจ และแจ่มแจ้งชัดเจน

ลักษณะของอาจารย์ที่นิสิตปริญญาตรีชอบมากที่สุดคือ ลักษณะบุคลิกภาพของ
อาจารย์ โดยเฉพาะในด้านความเป็นตัวของตัวเอง เกี่ยวกับการสอนอาจารย์ควรสอน
โดยไม่ตอ้งพะวงว่านิสิตจะสอบได้หรือตก และควรจะมีแรงสอนให้ทัน นอกจากนั้นเวลา
ให้คะแนนอาจารย์ควรคำนึงถึงบุคลิกภาพของนิสิตที่แสดงออกมามากกว่าคะแนนจากแบบสอบ

ศูนย์เอกสารประเทศไทย

THAILAND INFORMATION CENTER

¹ Maxine Gates and C.W. Burnett, "Students' Perceptions
of Professors," Improving College and University Teaching, 17
(Autumn, 1969), 234 - 236.

ค.ศ. 1966 โคนาค มูเซลลา และริวเบน รูช¹ (Donald Musella and Reuben Rusch) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่เมืองอัลบานี (Albany) เกี่ยวกับการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะหาคุณสมบัติของอาจารย์ที่ช่วยพัฒนาความคิดของผู้เรียน ทั้งในวิชาทั่วไปและเฉพาะแต่ละสาขา 3 สาขา คือสาขาสังคมศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ และสาขามนุษยศาสตร์ โดยให้กลุ่มตัวอย่าง 679 คน บรรยายเกี่ยวกับบุคลิกภาพและพฤติกรรมของอาจารย์ที่สอนก็คือ ช่วยพัฒนาความคิดของผู้เรียนมากที่สุด แลวนำผลจากการบรรยายมาจัดประเภทได้ 17 ประเภท แลวหารอยละของแต่ละประเภทเทียบกับส่วนรวม แลวนำมาสร้างเป็นข้อกระทงเพียง 10 ข้อกระทง นำข้อกระทงไปให้กลุ่มตัวอย่างเรียงลำดับความสำคัญโดยแยกตามสาขา ผลปรากฏว่าสาขาสังคมศาสตร์ เห็นว่าข้อกระทงต่อไปนี้มีความสำคัญเรียงตามลำดับคือ

1. ความสามารถในการสนับสนุนให้แสดงความคิด
2. แสดงความกระตือรือร้นและมีทัศนคติที่ดีต่อผู้เรียน
3. เป็นผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา

สำหรับการสอนวิชาทั่วไป กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าข้อกระทง 5 ข้อ มีความสำคัญเรียงตามลำดับดังนี้

1. มีความรู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา
2. มีระบบในการเสนอเนื้อหาวิชา
3. มีความสามารถในการอธิบายอย่างชัดเจน
4. มีทัศนคติที่ดีต่อเนื้อหาวิชา

¹Donald Musella and Reuben Rusch, "Student Opinion on College Teaching," Improving College and University Teaching, 16 (Spring, 1968), 137 - 140.

5. มีความสามารถในการสนับสนุนให้แสดงความคิด

ค.ศ. 1967 เอฟ จี โป๊ก¹ (F.G. Pogue) ได้ศึกษาอาจารย์ในอุดมคติของ นักศึกษาวิทยาลัยที่แลนเคอร์สมิธ (Philander Smith) จำนวน 530 คน โดยแยก ตามปีคือ ชั้นปีที่ 1, ชั้นปีที่ 2, ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ตอบแบบสอบถามที่บรรจุข้อกระทง ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของอาจารย์ในอุดมคติของมหาวิทยาลัยโอเรกอน (Oregon) ซึ่ง ควิก (Quick) และวอลฟ์ (Wolfe) ได้สร้างขึ้นประกอบด้วยข้อกระทง 10 ข้อ กลุ่ม ตัวอย่างได้เรียงลำดับความสำคัญของข้อกระทงตามความคิดของเขา ผลจากการวิเคราะห์ ข้อกระทงโดยการหารอยละของแต่ละข้อ ในการเรียงลำดับพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาดี, เป็นผู้ที่มีวิธีการวัดผลดี และมีความสามารถในการอธิบายอย่าง ชัดเจน เป็นสิ่งสำคัญมากที่สุด การมีส่วนร่วมในการวิจัย, การคำนึงถึงอายุ และความสนใจ ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล, การกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี, เสียงของอาจารย์ ในขณะที่ทำการสอน เป็นสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีสำคัญน้อยที่สุด ทั้งนี้โป๊ก (Pogue) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่าการที่กลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญของเนื้อหาวิชามากกว่าอย่างอื่น อาจ จะเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างเป็นชาวนิโกร ผิวดำ ซึ่งจะต้องมีความรู้ทางวิชาการดี จึงจะ สมัครเขาแข่งขันทำงานกับผู้อื่นได้ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ต่างจากผลการวิจัยของมหาวิทยาลัย โอเรกอนที่พบว่าข้อกระทงที่นักศึกษาเห็นว่ามีสำคัญที่สุดคือ ความมีอิสระในด้านการแสดง ความคิดไม่ไขการจำเนื้อหาวิชา, มีการจัดระบบการสอนอย่างดี และมีความสามารถในการ เนื้อหาวิชา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ F.G. Pogue, Jr., "Students' Ratings of Ideal Teachers," Improving College and University Teaching, 15 (Spring, 1967),

ค.ศ. 1968 ยองจ ดี ยอน และจูเลียต เอ็ม ซัสเซนราธ¹ (George D. Yonge and Julius M. Sassenrath) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างของลักษณะพฤติกรรมการสอนในห้องเรียนของอาจารย์ โดยใช้แบบสอบถามที่บรรจุข้อกระทงเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาที่เรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษาของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 227 คน ศึกษาการเกิดพฤติกรรมการสอนตามข้อกระทงต่าง ๆ ของอาจารย์ 3 คน แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 7 ช่วง นำผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามไปทำการวิเคราะห์ตัวประกอบสกัดตัวประกอบโดยวิธีตัวประกอบสำคัญ (principal axes) และหมุนแกนตัวประกอบแบบ normalized varimax ได้ตัวประกอบ 9 ตัว แต่ละตัวประกอบมีตัวแปรที่มีน้ำหนักตัวประกอบตั้งแต่ .40 ขึ้นไป

ตัวประกอบที่ 1 ความเชื่อมั่นในการถ่ายทอดความรู้ (Confident, Fluent delivery) บรรยายด้วยตัวแปรและน้ำหนักตัวประกอบตามลำดับ ดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง	.74
2. พูดชัดเจนและเข้าใจง่าย	.71
3. พูดอย่างมีเหตุผลไม่คลุมเครือ	.71
4. มีอิสระในการจัดกิจกรรมการสอน	.57
5. มีความยืดหยุ่น	.41

ตัวประกอบที่ 2 ความกระจ่างในเนื้อหาวิชา (Clarity of Course) บรรยายด้วยตัวแปรและน้ำหนักตัวประกอบตามลำดับคือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹George D. Yonge and Julius M. Sassenrath, "Student Personality Correlates of Teacher Rating," Journal of Educational Psychology, 59 (January, 1968), 44 - 52.

1. มีจุดประสงค์การสอนที่แน่ชัด	.83
2. การจัดระบบการสอนที่ และมีความหมาย	.82
3. การให้แบบฝึกหัดชัดเจนและมีเหตุผล	.48
4. อธิบายชัดเจน	.44

ตัวประกอบที่ 3 เปิดเผยและมีทัศนคติที่ดีต่อผู้เรียน (Open, Sympathetic attitude toward students) บรรยายด้วยตัวแปร และนำหน้าตัวประกอบเรียงตามลำดับดังนี้

1. ประารถนาคที่จะช่วยผู้เรียน	.73
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี	.70
3. มีความเห็นอกเห็นใจผู้เรียน	.70
4. ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	.64
5. เปิดโอกาสให้วิจารณ์และซักถาม	.61
6. มีอารมณ์ขัน	.60
7. มีความยืดหยุ่น	.49
8. มีอิสระในการจัดกิจกรรมการสอน	.47

ตัวประกอบที่ 4 เป็นอาจารย์ที่สนใจและเร้าใจ (Intersting, Stimulating teacher) บรรยายด้วยตัวแปรและนำหน้าตัวประกอบเรียงตามลำดับดังนี้

1. เห็นความสำคัญของสิ่งเร้า	.79
2. ใช้อุปกรณ์การสอนในทางที่น่าสนใจ	.76
3. เห็นความสำคัญของวิชาที่สอนและวิชาอื่น ๆ	.70
4. จัดสถานการณ์รอบตัวได้เหมาะสม	.67

ตัวประกอบที่ 5 มีความยุติธรรมในการประเมินผล (Fairness of evaluation) บรรยายด้วยตัวแปรและนำหน้าตัวประกอบเรียงตามลำดับดังนี้

1. การออกข้อสอบมีลักษณะดี	.82
2. ตัดเกรดอย่างยุติธรรม	.80

ตัวประกอบที่ 6 อุปกรณ์การสอนและคุณค่าของวิชา (Suitable Class material and value of Course) บรรยายด้วยตัวแปรและน้ำหนักตัวประกอบ เรียงตามลำดับคือ

1. การช่วยเหลือเกี่ยวกับวิชาการทั่วไป .79
2. เห็นความสำคัญของการเตรียมการสอนวิชานั้น .78
3. เนื้อหาวิชาไม่ซ้ำซ้อนกัน .74
4. อุปกรณ์การสอนเหมาะสมกับชั้น .70

ตัวประกอบที่ 7 ความถี่ของการประเมินผล (Frequency of evaluation) บรรยายด้วยตัวแปรและน้ำหนักตัวประกอบ เรียงตามลำดับ ดังนี้

1. ความถี่ของการให้งาน .74
2. ความถี่ของการสอน .74

ตัวประกอบที่ 8 ความสนใจและความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา (Interest in and knowledge of Subject Matter) บรรยายด้วยตัวแปรและน้ำหนักประกอบ เรียงตามลำดับดังนี้

1. ความรู้ในเนื้อหาวิชา .78
2. ความสนใจในเนื้อหาวิชา .74
3. ความรู้ใหม่ของสาขาวิชานั้น .68

ตัวประกอบที่ 9 การเตรียมการสอน (Preparedness of lecture) บรรยายด้วยตัวแปรและน้ำหนักตัวประกอบตามลำดับดังนี้

1. การเตรียมสภาพการณ์ในห้องอย่างดี .66
2. ใช้วิธีการสอนอย่างเหมาะสม .45
3. อธิบายระหว่างสอนอย่างชัดเจน .42

ค.ศ. 1970 รุส แคนเลย์ คิลโก¹ (Ruse Danley Kilgo) ได้รวบรวม
การกระทำของอาจารย์ที่ศึกษาจากมหาวิทยาลัยอลาบามา (Alabama) ได้ 9 ประการคือ

1. ใช้ขบวนการกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ใช้การวางแผนการสอนรวมกันกับนักเรียน
3. ให้ความสำคัญระหว่างบุคคลของผู้เรียนและความต้องการของกลุ่มให้
สัมพันธ์กับความแตกต่างของผู้เรียน
4. ทำในสิ่งที่เป็นไปได้จริง ๆ ไม่ใช่อุดมคติ
5. มีความพอใจในการสอน, ชีวิต และการเรียนรู้
6. สอนทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง, พูด, อ่าน และเขียนไปพร้อม ๆ กับเนื้อหาวิชา
นั้น
7. สนใจในวิชาที่สอน
8. ควบคุมบรรยากาศในห้องเรียนโดยการใช้เสียง, ท่าทาง, การใช้คำ
หน้าตา
9. การสอนต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายการสอนทุกครั้ง

ค.ศ. 1971 ออร์เนสต์ แมค แคนเนล และเลียวนาร์ด รี ไวทส์² (Ernest
Mc Daniel and Leonard Revitz) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนของ

¹Ruse Danley Kilgo, "What the Good Teacher Does,"
Improving College and University Teaching, 18 (Autumn, 1970),
251 - 253.

²Ernest Mc Daniel and Leonard Revitz, "Student's Perceptions
of College Instruction," Improving College and University Teaching,
19 (Summer, 1971), 217-18.

อาจารย์ระดับวิทยาลัยโดยการให้นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเคนตักกี (Kentucky University) จำนวน 51 คน เขียนบรรยายถึงลักษณะของอาจารย์ที่นักศึกษาเห็นว่า มีประสิทธิภาพในการสอนในสาขาวิชาของเขา แล้วรวบรวมและสรุปผลได้ว่าอาจารย์ที่นักศึกษาคิดว่ามีประสิทธิภาพในการสอนมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เตรียมการเสนอทเรียนอย่างดี
2. สามารถใช้อุปกรณ์การสอนอย่างเหมาะสม
3. สร้างข้อสอบซึ่งครอบคลุมเนื้อหา
4. แสดงความสนใจในตัวผู้เรียน
5. มีความยุติธรรมในการให้เกรด

ลักษณะของอาจารย์ที่นักศึกษามีความคิดเห็นว่าไม่ทำให้เกิดประสิทธิภาพการสอน

คือ

1. ละเลยงานในหน้าที่
2. ไม่สนใจความรู้ลึกของผู้เรียน
3. ใช้ขบวนการวัดผลตามอำเภอใจ
4. เน้นกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้สติปัญญา

ขอสรุปของแคนเนล และไวทส์สันสนับสนุนข้อสังเกตของฮาร์โรด คาร์เตอร์

(Harold Carter : 1965) ที่ว่าอาจารย์ที่ดีคืออาจารย์ที่เตรียมการสอนอย่างดีและมี

มนุษยสัมพันธ์อันดีกับผู้เรียน

ค.ศ. 1973 อีซรา เบท¹ (Ezra Wyeth) ได้สร้างเครื่องมือเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินผลการสอนโดยตั้งเกณฑ์ไว้ 3 ข้อ คือ

1/103) 1/103)

¹ Ezra Wyeth, "A Rating Scale for Instructor," Improving College and University Teaching, 21 (Winter, 1973), 71 - 73.

1. ข้อระงทงที่ใ้สร้งทงคอง เป็นข้อระงทงที่เก็ยวข้องกับกิจกรรมการสอนที่
วัดได้

2. ข้อระงทงคอง เป็นข้อระงทงที่เคนชัดและมีความหมาย
3. ข้อระงทงคอง เป็นข้อระงทงที่คอบมีหลักฐานที่จะคอบ

เขตใ้คขอความร่วมมือในการสร้งทงคองจากนักศึกษาริฎฐาโทที่กล่าวล้งเรียน
ระเบียบวิธีวิจยช่วยกันสร้งโดยใ้ช้ข้อระงทงจากถาวรบรรยายการสอนของเบลเนพ
(Belnep) เป็นหลัก แลวแก้ไขปรับปรุงใ้เป็นตามเกณฑ์คองกล่าวท้ง 3 ข้อ แลวหา
มาตราส่วนประมาณค่าที่คี่ที่สุด ใ้เป็น 7 ช่วง ข้อระงทงท้งคองจะแยกเป็นประเภท
ใหญ่ ๆ ใ้คคองนี้ ความรู้ในเนื้อหาวิชา จุดมุ่งหมายในการสอน ความรู้ใหม่ ๆ ใน
สาขาวิชา การใ้งานที่เหมะสม มีความคิดสร้งสรรค มีความสัมพันธ์กับผูเรียน
คองความแตกต่างระหว่างบุคคล สนใจความก้าวหน้าของผูเรียน การเร้าใ้ผูเรียนเกิด
ความอยากรู้อย่างเห็น การวัดผลความก้าวหน้าของนักเรียน

ค.ศ. 1975 โทมัส อาร์ วอทรูบา และเพนนี่ แอล ไรท์¹ (Thomas R.
Wotruba and Penny L. Wright) ใ้คทำการวิจยเพื่อสร้งเกณฑ์ประเมินผลการ
สอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยซานดีโก โดยใ้คกลุ่มค้วอย่าง 3 กลุ่ม คือ ผูบริหาร
อาจารย์ และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยซานดีโก แผนกวิชาบริหารธุรกิจ ซึ่งมีพัฒนาการ
ของการสร้งเกณฑ์ตามลำดับขั้นคองต่อไปนี้

1. รวบรวมข้อระงทงที่เก็ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนจากรายงานการ
วิจยที่เก็ยวข้อง
2. ปรับปรุงและกลั่นกรองข้อระงทงที่ใ้คโดยวิธี Q - Sort แยกประเภทของ

¹Thomas R. Wotruba and Penny L. Wright, "How to Develop
a Teacher Rating Instrument," Journal of Higher Education, XLVI
(November - December, 1975), 653 - 663.

ข้อกระทงได้ 6 ประเภทคือ ทักษะคิของผู้สอนที่มีต่อผู้เรียน วิธีสอน บุคลิกภาพของ
ผู้สอน บรรยากาศในชั้นเรียน อุปกรณ์การสอน และทักษะคิของผู้สอนที่มีต่อวิชาที่สอน

3. นำข้อกระทงไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อดูว่าข้อกระทง เป็นข้อความกลุ่มตัว
อย่างสามารถตอบได้หรือไม่ และมีความสำคัญในการประเมินอาจารย์เพียงใด โดย
พยายามใช้ภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย และไม่เกิดความลำเอียง

4. นำผลที่ได้มาเรียงใหม่ตามค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแต่ละข้อ
แล้วนำการวิเคราะห์ตัวประกอบ เพื่อดูว่าแต่ละตัวประกอบมีตัวแปรอะไรบ้าง คล้ายคลึง
กับที่ทำ Q - sort หรือไม่ นำหนักตัวประกอบในตัวแปรแต่ละตัว เป็นอย่างไร

5. เลือกข้อกระทงจากเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งของ 3 เกณฑ์คือ มีความสำคัญมาก
ผู้ตอบสามารถตอบได้ มีน้ำหนักตัวประกอบสูง

เมื่อได้ข้อกระทงแล้วนำข้อกระทงให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม เรียงลำดับความ
สำคัญ ซึ่งได้ข้อกระทงที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นว่าสำคัญอยู่ในลำดับที่ 1 ถึง
10 รวมกันอยู่ 9 ข้อกระทง และมีข้อกระทงอยู่ 9 ข้อกระทงที่แต่ละกลุ่มให้ความสำคัญใน
ลำดับที่แตกต่างกัน โทมัส อาร์ วอทรูบา ได้ให้ข้อคิดว่าการสร้างเครื่องมือที่จะวัด
ประสิทธิภาพการสอนนั้นขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มอย่างไรก็ตาม เขาได้นำข้อ
กระทง 10 ข้อ ซึ่งเขาได้พัฒนาแล้วเสนอแก่คณะบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยซานดีโก
เพื่อใช้ประเมินเทศอาจารย์ใหม่ให้ทราบถึงตัวประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอน

ค.ศ. 1975 เอ็ดวิน อ รัก และเรมอนด์ ซี นอริส¹ (Edwin A. Rugg
and Raymond C. Norris) ได้ใช้วิธีวิเคราะห์ตัวประกอบเพื่อหาลักษณะของการ

¹Edwin A. Rugg and Raymond C. Norris, "Student Rating of
Individualized Faculty Supervision : Description and Evaluation,"
American Educational Research Journal, (1) (Winter, 1975),

แนะแนวที่ดี โดยให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาที่เรียนวิชาจิตวิทยาจำนวน 175 คน ตอบแบบสอบถามซึ่งบรรจุข้อระงเกี่ยวกับ การแนะแนวจำนวน 42 ข้อระงที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ขวง ตามการเกิดขึ้นของกิจกรรมว่าบ่อยครั้งหรือไม่เกิดขึ้นเลย นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ตัวประกอบโดยใช้วิธีสกัดตัวประกอบด้วยวิธีตัวประกอบสำคัญ และหมุนแกนตัวประกอบแบบออโรคอนอล ได้ตัวประกอบ 10 ตัว โดยที่ตัวแปรที่บรรยาย ตัวประกอบแต่ละตัว ต้องมีน้ำหนักตัวประกอบเกิน .40 ตัวประกอบ 10 ตัว ดังกล่าวคือ

1. ตัวประกอบ R.S. : Respect for Students มีตัวแปรที่บรรยายคือ การยึดหยุ่น ความยุติธรรม และสนับสนุนให้ผูเรียนมีความเป็นอิสระและมีความคิดสร้างสรรค์
2. ตัวประกอบ S.G. : Structure and Guidance มีตัวแปรที่บรรยายคือ แนะแนวเพื่อใหผูเรียนบรรลุถึงจุดมุ่งหมาย, ใ้รางวัลเมื่อทำดี, ประสพการณ์ที่จัดมีคุณค่าแก่ผูเรียน
3. ตัวประกอบ R.P. : Research Productivity มีตัวแปรที่บรรยายคือ ผูใ้การแนะแนวควร เป็นผู้ทำกรวิจัยด้วย
4. ตัวประกอบ R.M. : Research Methods Expertise มีตัวแปรที่บรรยายคือ ผูใ้การแนะแนวควร เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางวิธีการวิจัย
5. ตัวประกอบ I.R. : Interpersonal Rapport มีตัวแปรที่บรรยายคือ มีการช่วยเหลือ, การกรใ้ความร่วมมือ, มีความยินดี, มีการพักผ่อน และสนใจผูเรียน เหมือนกับบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันมาก
6. ตัวประกอบ S.T. : Stimulating Teaching มีตัวแปรที่บรรยายคือ มีการเสนอสิ่งเร้าในการสอน พอใจในการสอนและแนะแนว, พยายามคิดค้นวิธีทางที่จะเสนอแก่ผูเรียน
7. ตัวประกอบ S.A. : Supervisor Accessibility มีตัวแปรที่บรรยายคือ มีความสามารถในการใ้คำแนะนำทุกกรัง ที่ผูเรียนต้องการ ไม่ใช่เพียงแต่ในขณะเท่านั้น
8. ตัวประกอบ S.M. : Subject Matter Expertise มีตัวแปรที่บรรยาย

คือ มีความรู้กว้างและลึกในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ ให้ธรรมชาติของประสบการณ์โดยการ
อภิปราย เพื่อให้เกิดการค้นพบของผู้เรียน

9. ตัวประกอบ F.M : Faculty Maturity มีตัวแปรที่บรรยายคือ วุฒิ
ภาวะของผู้แนะนำ

10. ตัวประกอบ C.T : Communication Training มีตัวแปรที่บรรยาย
คือ การฝึกเขียน, การฝึกอ่าน, การฝึกความสัมพันธ์คิดต่อในการที่จะค้นหา, ทำการ
วิจัย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย